

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **B. K.**, zast. Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem, se sídlem v Plzni, Františkánská 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni, ze dne 5. 10. 2004, č. j. 60 Az 115/2004 - 19, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 9. 8. 2004, č. j. OAM-515/LE-B02-B02-2004 rozhodl žalovaný tak, že žádost o udělení azylu se zamítá jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný své rozhodnutí opřel o zjištění, že důvodem žádosti žalobce o udělení azylu byla skutečnost, že nebyl schopen splatit dluh soukromé osobě, která ho z tohoto důvodu zbila a vyhrožovala mu. Souhlasil se sdělením věřitele, že spolu odcestují do ČR, kde vydělá finanční prostředky na splácení dluhu. Dluh však nesplatil a po měsíci ze zaměstnání utekl. Nyní se v případě návratu do vlasti obává setkání s věřitelem.

Žalobce napadl citované rozhodnutí včas podanou žalobou, ve které žalovanému vytkl, že na podkladě shromážděných důkazů nesprávně posoudil skutkový stav věci a na základě

toho vydal rozhodnutí, které žalobce považuje s ohledem na příslušná ustanovení zákona o azylu za nesprávné. Ke skutkovému stavu věci uvedl, že zemi původu byl nucen opustit v důsledku mimořádně tíživých životních okolností a s vědomím bezvýchodnosti své situace. Je si vědom toho, že důvody, pro něž požádal o azyl, neodpovídají zcela přesně podmínkám stanoveným pro udělení azylu v § 12 azylového zákona. Žalobce proto požádal soud o posouzení možnosti udělení humanitární azylu podle § 14 azylu zákona, a to s ohledem na jeho tíživou životní situaci.

Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 5. 10. 2004, č. j. 60 Az 115/2004 - 19, žalobu proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného zamítl, neboť dospěl k závěru, že žalovaný opřel výrok napadeného rozhodnutí o zjištění, že důvody, pro které žalobce podal návrh na zahájení řízení, jsou pouze takové, které nelze podřadit pod důvody pro udělení azylu uváděné v § 12 zákona o azylu. Z obsahu správního spisu krajský soud měl za evidentní, že žalobce žádné jiné důvody, než neschopnost splácet dluh věřiteli a souhlas s odpracováním dluhu na území ČR, neuvedl. K žádosti o udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 krajský soud uvedl, že na tento azyl není zákonný nárok.

Proti citovanému rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel je toho názoru, že krajský soud, stejně jako žalovaný správní orgán, nesprávným způsobem posoudil právní otázku, a sice, zda je možno na případ stěžovatele vztáhnout ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Uvedl, že se ve své zemi dostal do finančních potíží a nebyl schopen zajistit legálním způsobem prostředky na svou obživu. Z tohoto důvodu mu nezbylo nic jiného, než vycestovat ze země a požádat o azyl. Stěžovatel je proto přesvědčen, že je dán důvod k udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť patří do sociální skupiny nezaměstnaných, kteří nemají žádné hmotné zabezpečení a domovský stát tuto situaci toleruje, resp. sám tuto situaci podporuje, a pokud žalovaný jeho žádosti o udělení azylu nevyhověl a krajský soud se s tímto posouzením věci ztotožnil, dopustil se nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. V této souvislosti upozorňuje na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, který uvádí, že pronásledování se týká za normálních okolností kroků, které podnikají orgány nějaké země. Může však vycházet také od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dané země. Tam, kde místní obyvatelstvo páchá diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, či nejsou schopné zajistit účinnou ochranu. Stěžovatel dále namítá, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto zjištěného skutkového stavu nebylo možné ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout, čímž se dovolával důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Stěžovatel rovněž poukazuje na to, že krajský soud nesprávným způsobem posoudil otázku, zda správní řízení, předcházející podání žaloby, netrpělo procesní vadou, pro níž je dán důvodů kasační stížnost podle § 103 odst. 1, písm. d) s. ř. s. Vyslovil přesvědčení, že žalovaný se porušení správního řádu dopustil minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Podle názoru stěžovatele bylo také porušeno ustanovení § 47 odst. 3 zákona č.71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), neboť rozhodnutí žalovaného neodpovídá tomuto ustanovení a odůvodnění v něm uvedené považuje za nedostatečné. Stěžovatel dále nesouhlasí se způsobem, jakým se soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Svůj návrat do domovské země nepovažuje za bezpečný vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie. Při vycestování zpět na Ukrajinu mu hrozí nebezpečí mučení a nelidského a ponižujícího zacházení. Při zjištění

státních orgánů, že požádal v ČR o azyl, bude podroben perzekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů. Stěžovatel v této souvislosti odkazuje na Zprávu MZV USA o dodržování lidských práv ze rok 2002 ze dne 31. 3. 2003. Na základě výše uvedených skutečností se proto domnívá, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu, kterými se žalovaný ani krajský soud v odůvodnění svých rozhodnutí nezabývaly a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně žádá o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť má za to, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Pro řízení o kasační stížnosti žalovaný odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Podle názoru žalovaného stěžovatel nenaplňuje důvody uvedené v Příručce k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíka, neboť stěžovatel ve své žádosti o azyl neuvedl žádné důvody spadající pod důvody dle čl. 65 jmenované příručky. K námitkám stěžovatele týkajícím se nevztažení překážky vycestování žalovaný uvádí, že překážka vycestování se v souladu s ustanovením § 28 zákona o azylu posuzuje v případě neudělení nebo odnětí azylu, nikoliv v případě zamítnutí žádosti pro zjevnou nedůvodnost ve smyslu § 16 zákona o azylu. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném

rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnuti, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 5. 8. 2004 žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že na Ukrajině dlužil finanční prostředky a věřitel ho odvezl do ČR, aby pro něho pracoval a dluh splatil. Stěžovatel mu dával všechny finanční prostředky, ale věřitel tvrdil, že mu stále dluží. O udělení azylu v ČR požádal, protože mu věřitel kvůli dluhu vyhrožoval, že mu něco udělá a nikdo ho nenajde. ČR je pro stěžovatele cílovou zemí. V případě návratu do vlasti se obává věřitele a jeho známých na Ukrajině. Ve vlastnoručně psaném prohlášení napsal, že o udělení azylu požádal v souvislosti s tím, že ho pronásledují osoby, které mu vyhrožují, a proto nemůže odcestovat domů. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak stěžovatel sdělil, že Ukrajinu opustil v dubnu či květnu roku 1998, protože nebyl schopen splatit dluh soukromé osobě. Vypůjčené peníze i s úrokem měl vrátit do měsíce. Věřitel stěžovatele zbil a vyhrožoval mu, že na něho zavolá policii. Podle stěžovatele mu věřitel mohl udělat cokoli, protože má známé i mezi policisty. Kvůli vyhrožování věřitelem se nikam ve vlasti o pomoc neobrátil, neboť věřitel měl všude známé. Nakonec mu věřitel sdělil, že ho odveze do ČR, kde bude muset peníze na splacení dluhu vydělat. Stěžovatel souhlasil, neboť jiné východisko neměl. Věřitel ho přivezl do ČR na sklizeň chmele. Stěžovatel však po měsíci utekl a hledal si dále zaměstnání sám. Získával zaměstnání na stavbách a vykonával příležitostné práce. Dne 26. 7. 2004 byl při kontrole dokladů v Žatci zadržen policií. Sdělil, že nikdy dříve policií zadržen nebyl. Na území ČR přicestoval s cestovním pasem vydaným v roce 1998. Dále stěžovatel uvedl, že v době odchodu z vlasti o možnosti požádat o udělení azylu nevěděl. O udělení azylu v ČR se rozhodl požádat po zadržení policií, když byl o této možnosti informován. Upřesnil, že již dříve „něco“ o azylu slyšel, ale nevěděl, co to je a kde žádat. Důvodem podání jeho žádosti o udělení azylu byla skutečnost, že se nemůže vrátit domů, neví, co by s ním bylo, co by se mu mohlo stát, kdyby ho věřitel našel. Proto se nemůže a nechce vrátit. Stěžovatel dále prohlásil, že neměl na Ukrajině problémy se státními orgány (úřady, soudy, policií a armádou), neúčastnil se aktivně politického života v zemi a rovněž neměl ani jiné závažné problémy. Na závěr pohovoru stěžovatel prohlásil, že sdělil všechny skutečnosti, které ho vedly k odchodu z vlasti, a všechny důvody, pro které žádá o udělení azylu. Svým podpisem potvrdil, že byl seznámen s obsahem protokolu o pohovoru v ruském jazyce, souhlasí s ním a nežádá doplnění ani změny.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právním posouzením věci žalovaným a potažmo i krajským soudem. Stěžovatelem tvrzené pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu nemůže Nejvyšší správní soud akceptovat, neboť v jeho případě se nejedná o pronásledování ve smyslu zákona

o azylu. V obdobné věci již judikoval Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. 4 Azs 7/2003, že *„žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou toliko potíže se soukromými osobami v domovském státě, spočívající ve vydírání žadatele ... je zřejmě bezdůvodná. Důvodem pro udělení azylu mohou být pouze tehdy, pokud by orgány domovského státu, u nichž by se žadatel skutečně domáhal poskytnutí ochrany, nebyly schopny ochranu před takovým jednáním poskytnout.*“ Za pronásledování by tak mohlo být v souvislosti s ohrožením soukromými osobami pokládáno leda odmítnutí veřejné moci poskytnout ochranu před tímto ohrožením, pokud by toto odmítnutí mělo typicky povahu šikany ze strany veřejné moci pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Tak tomu ovšem v posuzovaném případě zjevně nebylo, jednak proto, že stěžovatel nevyužil všechny prostředky nápravy, jež mu ukrajinský právní řád poskytuje, a jednak proto, že není pravdivá stěžovatelova druhá námitka, na níž zakládá svou prvou námitku, totiž tvrzení příslušnosti k sociální skupině ve smyslu § 12 zákona o azylu. Nelze připustit, aby byl azyl přiznáván i jen z důvodu příslušnosti k tak neurčité kategorii obyvatel, jakými jsou nezaměstnané osoby, neboť pokud by bylo toto připuštěno, institut azylu jako výjimečného prostředku ochrany osob, jimž je upírána ochrana státem původu, by šlo nad rámec účelu, pro který Česká republika zákon tohoto typu přijala.

Nejvyšší správní soud rovněž neshledal, že by skutková podstata, z níž žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel, neměla oporu ve spisech, nebo s nimi byla v rozporu. Naopak je toho názoru, že zjištění učiněná žalovaným vycházejí zejména ze skutečností, které sdělil sám stěžovatel. Nebylo rovněž zjištěno, že by při zjišťování skutkové podstaty byl žalovaným porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem, a že by tato skutečnost mohla ovlivnit zákonnost rozhodnutí, a nelze ani dovodit, že by napadené rozhodnutí žalovaného bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Správní orgán musí umožnit žadateli o azyl sdělit v řízení všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné, avšak není jeho úkolem předestírat důvody, pro které je azyl obvykle poskytován (obdobně viz rozsudek NSS 5 Azs 26/2003). Tímto způsobem žalovaný v případě stěžovatele postupoval, přičemž ze spisu není patrno, a stěžovatel to ani netvrdí, že by byl jakýmkoliv způsobem v průběhu řízení o udělení azylu omezován při sdělení důvodů azylu, jež sám uplatňoval. Nejvyšší správní soud tedy důvody tvrzené ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. v posuzované věci neshledal.

Dovolává-li se stěžovatel důvodu uvedeného v ustanovení ů 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a krajskému soudu vytýká, že nepřezkoumal napadené rozhodnutí správního orgánu z hlediska dodržení procesních předpisů v řízení, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo, je třeba uvést, že Nejvyšší správní soud taková pochybení v postupu krajského soudu neshledal. Namítá-li stěžovatel, že žalovaný se dopustil porušení správního řádu minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci a jeho rozhodnutí neodpovídá ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu, aniž by konkrétně sdělil, z jakých důvodů tyto námitky uvádí, nelze se k těmto námitkám blíže vyjádřit. Nebylo tedy možno dovodit, jak uváděl stěžovatel, že řízení před správním orgánem trpí vadou, kterou nelze odstranit. Uvedený důvod uplatněný stěžovatelem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. není podle názoru Nejvyššího správního soudu dán, neboť nebylo zjištěno, že by rozsudek soudu byl nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů a nebyla zjištěna ani jiná vada v řízení před soudem, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Ke stěžovatelově námitce, že žalovaný ani krajský soud v odůvodnění svých rozhodnutí se nezabývaly podmínky pro přiznání překážek vycestování podle § 91

zákona o azylu Nejvyšší správní soud uvádí, že podle ustanovení § 28 zákona o azylu pokud bude rozhodnuto o neudělení nebo odnětí azylu, ministerstvo v rozhodnutí uvede, zda se na cizince vztahuje překážka vycestování (§ 91). Z toho a contrario vyplývá, že žalovaný není povinen rozhodnout o překážce vycestování, jestliže žádost o azyl byla zamítnuta podle § 16 zákona o azylu (viz např. rozsudek NSS 5 Azs 230/2004)

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze zrušit, neboť se nejedná o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a rovněž zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost, ani nebyla shledána nepřezkoumatelnost rozhodnutí tohoto soudu spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížností žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. září 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu